

OSNOVNA ŠOLA HELENE PUHAR KRANJ

KIDRIČEVA 51, 4000 KRANJ
 TEL.: 04 20 14 290, FAX: 04 201 42 95
 projekt1.oskrhp@guest.arnes.si
 www.os-hpuhar.si
 dav.št.: 81628757

PREDSTAVITEV OSNOVNE ŠOLE HELENE PUHAR KRANJ svetu MO Kranj

»Za hribom« kot kdaj pa kdaj še koga slišimo reči, stoji Osnovna šola (OŠ) Helene Puhar Kranj. Šola specializirana za otroke s posebnimi potrebami. Po tem se razlikuje od drugih osnovnih šol. Nekoč so jo imenovali posebna šola, danes je to šola s prilagojenim programom (OŠPP). Pojem posebna ima v povezavi s Heleno Puhar še danes velikokrat negativni prizvok, v smislu manjvrednega, tistega, ki ne zna, ki ni priden ipd. V tem kontekstu ima pojem posebna slabšalni in zbadljiv pomen.

V resnici je pojem poseben po Slovarju slovenskega knjižnega jezika opredeljen tudi kot lastnost ali značilnost, po kateri se nekaj razlikuje od drugih ali drugega, ki se pojavlja drugače, redko in tudi v pozitivnem pomenu. OŠ Helene Puhar Kranj je prilagojena posebnim potrebam in različnosti otrok. Posebna je v svojem pozitivnem pomenu, v katerem predstavlja možnosti in priložnosti tudi za otroke, ki potrebujejo specialpedagoško obravnavo. Strokovnjaki OŠ Helene Puhar Kranj smo veseli, da je družba danes bolj odprta do različnosti, da jo sprejema medse in da zavest, da smo ljudje različni, obstaja. OŠ Helene Puhar Kranj je šola s prilagojenim programom, na kateri se šolajo otroci z lažjo, zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju.

LOKACIJA

OŠ Helene Puhar Kranj je locirana na Zlatem polju od leta 1973. Lokacija je primerna, četudi je res, da je šola, z dovozne strani, nekoliko skrita. Včasih je bilo običajno, da so posebne zavode locirali na odmaknjena območja, izven urbanega naselja ali na robove mest. Glede na sodobno značilnost ožanja zelenih površin v mestih pa je neposredna okolica OŠ Helene Puhar še vedno

primerno zelena kar je velik plus za šolo, glede na njeno dejavnost. Zaradi širitve šolskega in univerzitetnega središča z novimi gradnjami na Zlatem polju, OŠ Helene Puhar Kranj tudi ne sodi več na skrajno obrobje mesta.

ŠOLSKI OKOLIŠ

Šolski okoliš OŠ Helene Puhar Kranj je širši od običajnega, saj zajema celo Mestno občino Kranj in vse danes samostojne, ne dolgo tega pa del Kranjske občine (Naklo, Cerklje, Preddvor, Jezersko, Šenčur), in občine Tržič. Na željo staršev pa se k nam vključijo tudi otroci iz drugih občin (npr. iz Škofje Loke, Komende, Domžal). Trenutno število otrok v šoli je 76.

	Št. vseh učencev	Kranj	Tržič	Naklo	Šenčur	Cerklje	Preddvor	Komenda	Škofja Loka
Skupaj OŠPP + PPVI Šol. leto 07/08	82	46	11	3	7	12	1	1	1
Skupaj OŠPP + PPVI Šol. leto 08/09	76	45	11	1	5	9	2	1	2

SPECIFIKA POPULACIJE IN ZGRADBE

OŠ Helene Puhar Kranj je bila grajena za populacijo otrok, ki so se težje učili, ki jim v večinskih šolah ni šlo, razlogi temu pa so bili zelo različni. Dolgoletni učitelji šole povedo, da je bila nekoč v šoli povsem druga populacija. In res je šola bila tudi grajena za neko drugo populacijo kot pa je v šoli danes. To se najbolj odraža v arhitektonski zasnovi, ki današnji populaciji otrok šole, ne ustreza več. Konkretnije to pomeni, da so nekoč v šoli bili otroci s težavami v učenju, z lažjimi in zmernimi motnjami v duševnem razvoju, danes so v šoli tudi otroci s težjimi in težkimi motnjami v duševnem razvoju in otroci z več motnjami. Kategorija otrok z več motnjami v razvoju pomeni, da ima otrok poleg ene od motenj v duševnem razvoju tudi druge motnje v razvoju, npr. gibalno oviranost, slepoto ali slabovidnost, gluhoto ali naglušnost, govorne in jezikovne motnje, čustvene in vedenjske motnje ali kombinacijo nekaj od-teh in/ali da je opredeljen tudi kot dolgotrajno bolan otrok.

Posebnost notranje arhitektonske zasnove šole so trije med seboj ločeni in nepovezani vhodi, ki vodijo v prvo nadstropje. Ko se organizacijsko ne bo več dalo zagotoviti gibalno oviranim otrokom pouka le v učilnicah, ki se nahajajo v pritličju, bo to praktično pomenilo potrebo po večjih dvigalih v eni šoli oz. večji poseg v šolo, z namenom povezati zgornje nadstropje. Tovrstna prostorska razporeditev v šoli ima za današnjo populacijo otrok in delo z njimi poleg navedenih negativnih strani tudi pozitivne strani. In sicer, kolikor to šolo v celoti ločuje, pa razdeljenost na manjše prostorske enote šole za posamezne skupine in otroke pomeni večjo varnost in gotovost. Govorimo namreč tudi o otrokih, ki imajo težave v orientiranju v prostoru, ki potrebujejo stalen »nadzor« zaradi zagotavljanja varnosti.

PROGRAMI

Vsi otroci naše šole so danes v šolo usmerjeni z odločbo komisije za usmerjanje. Ta jih usmeri v enega od programov, ki jih šola izvaja.

OŠ Helene Puhar izvaja dva programa, in sicer:

1. prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom od 1. do 9. razreda osnovne šole
2. posebni program vzgoje in izobraževanja od I. do V. stopnje

Ad 1) Lažja motnja v duševnem razvoju predstavlja oviro pri šolanju na redni osnovni šoli, saj kljub dodatni pomoči otroci niso uspešni. Zato se otroci usmerijo v prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom (PP NIS). Učencem je potrebno prilagoditi program, metode, oblike dela in sredstva za učenje. Po končani devetletki se vpišejo v programe nižjega poklicnega izobraževanja (npr. pomočnik v biotehnikih in oskrbi, obdelovalec lesa, kovin, gradbinec) in se kasneje zaposlijo oz. nadaljujejo izobraževanje v programih srednjega poklicnega izobraževanja (2+3).

Ad 2) V posebnem programu vzgoje in izobraževanja (PPVI) se usposablja otroci in mladostniki z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju, ki potrebujejo vse življenje določeno stopnjo pomoči. V posebnem programu je veliko praktičnega dela, skrbi za samega sebe in pridobivanja najosnovnejših znanj. Posebej je poskrbljeno za vsestranski razvoj otroka in neprestano vzpodbujanje na kognitivnem, čustvenem in socialnem področju. Po končanem šolanju (od I. do V. stopnje) nimajo možnosti za vključitev v redno delo, zato se zaposlijo pod posebnimi pogoji v varstveno delovnih centrih ali v drugih podobnih ustanovah.

Osebe z motnjami v duševnem razvoju obsegajo relativno velik del populacije, ki potrebuje posebne oblike vzgoje, izobraževanja in usposabljanja, za katere smo specializirani v OŠ Helene Puhar Kranj.

3. Poleg navedenih dveh programov ima OŠ Helene Puhar tudi svojo mobilno službo, ki »pride na pomoč« v večinske osnovne šole in vrtce, k otrokom s posebnimi potrebami, ki potrebujejo dodatno strokovno pomoč specialnega pedagoga.

UČITELJI IN DRUGI STROKOVNJAKI, POSEBNOSTI V NAČINU DELA IN NADSTANDARD

Strokovnjaki OŠ Helene Puhar Kranj niso »običajni« učitelji, ampak so to specialni pedagogi (defektologi, specialni in rehabilitacijski pedagogi). Drugi učitelji vzgojnih predmetov npr. športni pedagog pa imajo svojo osnovno izobrazbo dopolnjeno še z defektološko dokvalifikacijo dp-fibo (za delo z otroki z motnjami v duševnem razvoju in dolgotrajno bolne otroke).

Skupno število zaposlenih na OŠ Helene Puhar je skupaj z mobilno službo ter s tehničnim in upravno-administrativnim kadrom trenutno 50. Razmerje med številom otrok in zaposlenih, h kateremu se radi zatekamo, v našem primeru ne pove dosti, ker ga ne moremo uporabiti v medsebojni odvisnosti, prav zaradi navedene zahtevnosti otrok, v smislu njihovih posebnih potreb oz. motenj v primerjavi z večinskimi šolami ter tudi zaradi zaposlenih v mobilni službi. Žal že vrsto let nad šolo visi meč, ki grozi z rezanjem števila delovnih mest, ki jih pogojuje število otrok v skladu z veljavnimi normativi. Skupno število otrok je glede na posamezno desetletje obstoja šole, res močno upadlo, vendar pa številke med seboj niso primerljive zaradi drugačne populacije. Kot se viša toleranca do posebnih potreb v večinskih osnovnih šolah, tako se to pozna tudi v naši šoli.

Poleg učiteljev – specialnih pedagogov je značilno delovno mesto naše šole tudi varuh-negovalec, ki je prisoten v skupinah otrok s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, v skupinah težje gibalno oviranih otrok in pri najmlajših. Brez njih bi specialni pedagogi težko izpeljali delo po programu.

OŠ Helene Puhar Kranj ima tudi svojega logopeda za otroke z govornimi in jezikovnimi motnjami, vendar pa to delovno mesto ni sistematizirano in žal predstavlja nadstandardni program, konkretnije pa v tem trenutku zaseda prepotrebno mesto v svetovalni službi.

Način dela v OŠ Helene Puhar Kranj je individualiziran posameznemu otroku, za katerega se v času 30 dni po vključitvi v šolo pripravi individualiziran program dela. Načelo individualnega je pri nas med temeljnimi, saj je dejansko vsak otrok zaradi svojih posebnih potreb zgodba zase. Tako vsak otrok pri nas dobi individualno obravnavo, kar je posebnost glede na večinski slovenski šolski prostor.

V nadstandardno ponudbo šole sodi tudi jutranje varstvo, od 5 ure naprej in je polno obremenjeno. Skoraj vsi otroci so vključeni v jutranje varstvo, MŠŠ pa jutranje varstvo ureja zgolj za 1. razred OŠ ne glede na posebne potrebe otrok. Dejstvo je, da so številni naši otroci precej manj samostojni kot marsikateri prvošolček redne osnovne šole in je njihov prihod v šolo vezan na starše, zato je jutranje varstvo nujno. Večji del jutranjega varstva nam trenutno financira MO Kranj, preostali del pa pokrivamo iz lastnih sredstev.

V posebno (nadstandardno) ponudbo šole sodi tudi dnevni prevoz otrok v šolo in iz šole, ki prav tako ni urejen s sistemizacijo.

Med dodatnimi dejavnostmi, ki jih šola organizira za učence, posebej izstopa specialna olimpiada, za katero šola ne prejema sredstev, je pa za mnoge učence ena od glavnih virov utrjevanja pozitivne samopodobe in samopotrjevanja.

Posebnost naše šole je ta, da se glede na izdane odločbe o usmeritvi otroci vključujejo v šolo tekom celega leta (kar je minus za načrtovanje v zvezi z upoštevanjem normativov, ker je šola lahko v izhodišču na slabšem, med letom se pa potem ne spremeni v plus, vse zaposlitve pa so vezane na oddelke izkazane na začetku šol. leta).

Primarna dejavnost OŠ Helene Puhar Kranj je tako kot v drugih, večinskih šolah vzgoja in izobraževanje, se pravi glavni namen našega obstoja je učenje. Posebnost naše šole je vključevanje elementov pedagogike Montessori (MM – učenje z vsemi čutili) v pouk pri različnih predmetih in v individualnem delu z otroki. Pedagogika Marie Montessori pomeni protiutež vse bolj storilnostni šoli. Posebnost so pripomočki, ki so večinoma leseni in barvasti, ter se med seboj dopolnjujejo in nadgrajujejo. Za spoznavanje metod te pedagogike je veliko zanimanje tudi med učitelji večinskih OŠ, med študenti in OŠ Helene Puhar Kranj ima že več let status študijskega središča za številne kolege in študente.

UPADANJE ŠTEVILA VKLJUČENIH OTROK V OŠPP IN VPRAŠANJE DOBROBITI SODOBNE INTEGRACIJE

Leta 1981 so na strokovnem posvetu v Kranju ugotavljali, da redne OŠ ne morejo nuditi kakovostne obravnave otrokom z motnjami v duševnem razvoju in število otrok je tekom 80-ih vztrajno naraščalo skoraj do števila 200 (šol. leto 87/88), ko je šola vpeljala dvo-izmenski pouk. To število otrok se je bistveno znižalo v začetku 90-ih, ko je zakon vpeljal nove normative (šol. leto 91/92: 166 učencev). To število se je v naslednjih nekaj letih ponovno nekoliko dvignilo z oddelkom vzgoje in izobraževanja (predhodnik današnjega posebnega programa vzgoje in izobraževanja). Nato pa proti koncu 90-ih število otrok začne vztrajno padati vse do danes. Za primerjavo velja podatek, da je v šol. letu 96/97 bilo skupno število učencev še 161, v šol. letu 2000/01 le še 114, v šol. letu 2003/04 je število otrok padlo pod 90, v letošnjem šol. letu 08/09 jih je le še 76.

Pri tem je treba kot zanimivost povedati, da pa je otrok s posebnimi potrebami vedno več, tako prepoznanih kot deklariranih. Druga zanimivost pa je ta, da se število otrok v posebnem programu vzgoje in izobraževanja vse od šol. leta 96/97 bistveno ne spreminja.

Spremenilo se je razmerje med številom otrok vključenih v prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom in v posebni program vzgoje in izobraževanja, ki sta danes uravnotežena oz. enakomerno zastopana, medtem ko je bilo to razmerje še leta 93/94 1:5 za prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom.

To govori, da večji del populacije otrok z lažjo motnjo v duševnem razvoju ostaja na večinskih šolah, kar pomeni, da ne dobijo ustreznega programa do katerega imajo pravico.

V OŠ Helene Puhar pa se vključujejo težji in starejši otroci, ko je večinoma že (pre)pozno. Žal je posledica moderne integracije, za katero se strokovnjaki strinjamo, da nima vedno le pozitivnih učinkov na posameznega otroka, pojav vključevanja otrok v našo šolo z dodatnimi, nacepljenimi motnjami na primarno motnjo. Številni otroci se vključijo v našo šolo v drugi ali celo šele v tretji triadi osnovne šole, ko imajo poleg osnovne motnje, zaradi vključenosti v neprimerno okolje, prisotne tudi že hude čustvene in vedenjske motnje.

Zato koncept dela mobilne službe OŠ Helene Puhar vključuje tudi prepoznavanje teh otrok in zaradi tega je ta služba še bolj pomembna. Strokovnjaki mobilne službe OŠ Helene Puhar nudijo individualno in skupinsko pomoč otrokom s posebnimi potrebami in tistim, ki po odločbi komisije za usmerjanje potrebujejo dodatno strokovno pomoč v rednem programu osnovne šole in v vrtcu. Marsikatera težava se reši že tako, da otrok dobi pravo pomoč. Poleg tega pa je mobilni učitelj s svetovanjem, informiranjem in predavanji v pomoč tudi učiteljem na rednih osnovnih šolah.

Ideja o mobilni službi se je rodila leta 1981 kot oblika sodelovanja z osnovnimi šolami za pomoč otrokom s težavami v OŠ. Prvi so pomoč specialnih pedagoginj OŠ Helene Puhar sprejeli v Predosljah, potem se je postopno širila še v druge šole. Leta 98/99 so mobilne spec. pedagoginje prihajale že v 8 šol. To število je do šol. leta 06/07 še naraščalo, takrat pa se je obseg teh ur opazno zmanjšal. Ocenjujemo, da iz večih razlogov, med katerimi prevladujeta reševanje kadrovske problematike na osnovnih šolah in zaposlovanje strokovnjakov mobilne službe OŠ Helene Puhar v rednih šolah, t.i. »posvojitve«, zaradi zadovoljstva z njimi, kar pa je poseglo v konceptualno idejo mobilne službe in ima s tem negativne učinke na razumevanje te pomoči v generalnem pomenu.

IZZIVI

Posebne potrebe otrok, ki danes obiskujejo našo šolo, narekujejo premike v razmišljanju o šoli kot taki in šola postavlja pred dejstvo, da bo morala odgovoriti na potrebe in zahtevnost otrok. Odgovoriti tako s prilagoditvijo v prostorskih in materialnih pogojih kot tudi s programsko razširitvijo. Strokovno podlago šola ima in je zato primerna.

Žal se potrebe in večja zahtevnost otrok na eni strani ter na drugi pogoji, ki jih te zahtevajo za kakovostno obravnavo otrok v šolskem sistemu ne prilagajajo vzporedno. Spremembe v zahtevnosti otrok se namreč niso zgodile čez noč ampak so se dogajale postopoma. Sistem pa se temu ni prilagajal in tako smo danes pred izzivom, da zagotovimo kakovostno obravnavo otrokom s posebnimi potrebami z nekaterimi korenitimi spremembami oz. razširitvijo programa, ki se ne bi smel šteti za nadstandard. Kar je osnova za dobro funkcioniranje, v primeru naših otrok za dobro šolsko delo, ne more biti nadstandard. Otrok s posebnimi potrebami ima pravico od vseh potrebnih obravnav, poleg vzgoje in izobraževanja. Žal pa se danes vse kar je več nad poukom šteje za nadstandard, kar v primeru otrok naše šole ne bi smelo zdržati.

Zato je vizija OŠ Helene Puhar Kranj – postati center za obravnavo otrok s posebnimi potrebami, s poudarkom na primarni dejavnosti vzgoje in izobraževanja, vendar pa z vsemi spremljajočimi terapijami kot so fizioterapija, delovna terapija, logopedska in psihosocialna obravnava. S tovrstnim centrom bi tudi zapolnili vrzel v tem delu regije, ki takega centra nima.

Velike zaloge in kapacitete ima šola prav gotovo ravno na področju znanja in izkušenj iz dela z otroki s posebnimi potrebami. In v izobraževanju, predavanjih, seminarjih in razvijanju stroke je prav gotovo naša velika priložnost.

Vse naštetu pa zahteva tudi primerne pogoje za izvajanje dejavnosti z otroki, ki so vključeni v šolo. Med njimi so temeljni pogoji, kot je to npr. kopalnica za nego najtežje gibalno oviranih otrok, prilagojen kombi za večjo mobilnost pri izvajanju programa, delovni pripomočki, dvigalo, itd. Potem so tu posodobitve obstoječih pogojev za kakovostnejše izvajanje programa (npr. prilagoditev telovadnice otrokom s posebnimi potrebami), uvajanje novih dopolnilnih programov in načina dela (npr. terapijska učilnica, soba za umirjanje).

Po majhnih korakih veliko od tega že delamo, vedno znova pa na ovire naletimo zaradi normativov, ki se ne prilagajajo novi populaciji otrok in seveda finančnih zmožnosti.

Po tem, da je šola namenjena izključno otrokom s posebnimi potrebami, se razlikuje od drugih osnovnih šol. In tudi po tem, da ima zaradi posebnosti svoje populacije, tudi sama kot šola, posebne potrebe, ki so na nek način večje ali pa le drugačne od potreb večinskih šol.

Po smehu, veselju, upanjih, željah in tudi solzah pa ni prav nič drugačna od drugih šol. Tudi pri nas odmeva otroški glas, tudi pri nas se učimo, tekmujemo, tudi pri nas se brca žogo, se računa in piše. Res pa je, da naši otroci, zaradi različnih ovir, ne uspejo teči maratona v družbi znanja in ne dosegajo standardov akademske odličnosti. Dosegajo pa druge odličnosti, vsak ima svojo in vseh se veselimo. Vsak otrok dosega svoje standarde, pri nas je vsak zgodba zase in jih ne dajemo v kalup. Želimo si, da bi bili takega razmišljanja deležni tudi zunaj šole.

dr. Nataša Zrim Martinjak,
ravnateljica

Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje

- Osnovna šola Helene Puhar Kranj je javni vzgojno izobraževalni zavod, ki ga je z odlokom ustanovila Mestna občina Kranj (Ur.l. RS 79/08), dne 1.8.2008.
- Šola je pravna oseba s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi v poslovanju v pravnem prometu.
- Zavod opravlja dejavnost vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami za območje Mestne občine Kranj, Občine Tržič, Občine Naklo, Občine Šenčur, Občine Cerklje, Občine Preddvor in Občine Jezersko. Ustanoviteljica Mestna občina Kranj s pogodbo ureja pogoje sodelovanja z drugimi občinami.

Dejavnost zavoda je naslednja:

- M/80.103 – izobraževanje otrok z motnjami v razvoju
- G/52.47 – trgovina na drobno s knjigami, časopisi, revijami, papirjem, pisalnimi potrebščinami
- G/52.630 – trgovina na drobno zunaj prodajaln
- G/52.74 – druga popravila izdelkov široke porabe
- H/55.520 – priprava in dostava hrane (catering)
- I/60.230 – drug kopenski in potniški promet
- K/70.200 – dajanje lastnih nepremičnin v najem
- K/74.400 – oglaševanje
- K/74.8 – raznovrstne poslovne dejavnosti
- M/80.422 – drugo izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje, d.n.
- O/92.130 – kinematografska dejavnost
- O/92.320 – obratovanje objektov za kulturne prireditve
- O/92.330 – dejavnost sejmišč in zabaviških parkov
- O/92.511 – dejavnost knjižnic
- O/92.610 – obratovanje športnih objektov
- O/92.623 – druge športne dejavnosti

Dejavnost šole je določena z Zakonom o osnovni šoli (Ur.l. RS 12/96, 33/97, 59/01, 71/04, 53/05), z Zakonom o zavodih (Ur.l. RS 12/91, 17/91, 55/92, 66/93, 8/96, 36/00), z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur.l. RS 98/05) ter z Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Ur.l. RS 54/00).

